

Katarzyna Buczek

Po prostu dobra książka o Sienkiewiczu

Niepodległość i Pamięć 24/2 (58), 328-330

2017

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Katarzyna Buczek

Po prostu dobra książka o Sienkiewiczu

Książka dr Jolanty Załączny *Sienkiewicz. Dwa pogrzeby*, wydana przez Muzeum Niepodległości, miała premierę niemalże dokładnie w setną rocznicę śmierci Henryka Sienkiewicza. I trudno o lepszy termin, publikacja wpisała się bowiem w ogólnokrajowe obchody Roku Sienkiewiczowskiego. Choć z drugiej strony Sienkiewiczowskie tematy żywo nas obchodzą, niezależnie od rocznicowych okazji, jest to bowiem autor wciąż jeszcze, w przenośni i dosłownie, niezapomniany.

Wstęp autorstwa Tadeusza Skoczka, dyrektora Muzeum, przybliży osobę autorki, zaangażowanej w liczne działania naukowe i społeczne, oraz jej dorobek. Zainteresowania dr Załączny koncentrują się wokół badań nad dziejami powstania styczniowego oraz II Rzeczypospolitej, ponadto ogłosiła, obok kilkudziesięciu artykułów w pismach naukowych, także ceną monografię *Powiat warszawski w latach II Rzeczypospolitej. Życie społeczno-polityczne, gospodarcze i kulturalne*.

Książka *Sienkiewicz. Dwa pogrzeby* na ponad osiemdziesięciu stronach przedstawia dwa pogrzeby noblisty – jeden szwajcarski w 1916 roku, drugi w 1924 roku w wolnej Polsce. Rzetelny warsztat i naukowe kompetencje autorki sprawiły, że otrzymaliśmy publikację ukazującą zagadnienia w ujęciu znacznie szerszym niż sugerowałby tytuł, przede wszystkim akcentującą wkład Henryka Sienkiewicza w kulturę polską i europejską przełomu XIX i XX wieku, ze zwróceniem szczególnej uwagi na to, że w początkach Wielkiej Wojny był on dla Polaków swoistym jednoczącym symbolem, owym „hetmanem duszy polskiej”.

Przedstawiając przebieg obydwu uroczystości pogrzebowych Jolanta Załączny nie tylko relacjonuje wydarzenia, ale i osadza je w szerokim kontekście. Przywołując doniesienia prasowe, wspomnienia, utwory lite-

rackie powstałe pod wpływem wiadomości o śmierci pisarza, autorka, tak jak malarz delikatnymi muśnięciami pędzla, oddaje to co nieuchwytnie – atmosferę towarzyszącą tragicznej wiadomości. A pamiętać należy, że śmierć Sienkiewicza 15 listopada 1916 roku nałożyła się na przeżycia czasów wojny i towarzyszące zbrojnym zmaganiom nadzieje na odzyskanie niepodległości, w myśl Mickiewiczowskiej modlitwy „o wojnę powszechną za wolność ludów”. Relacjonując z kolei sprowadzenie do Polski zwłok pisarza w 1924 roku i przejazd konduktu żałobnego ze Szwajcarii do ojczyzny, opisała uroczystości organizowane w Bernie, Zurichu, Wiedniu, Pradze, zwracając tym samym uwagę na popularność i znaczenie pisarza w Europie.

Książka *Sienkiewicz. Dwa pogrzeby* jest niezwykle bogata w szczegóły. Poznajemy niemalże dzień po dniu wydarzenia, a także organizatorów i uczestników uroczystości, osoby wygłaszające kazania, mowy i prelekcje. Tak precyzyjne odtworzenie minionych wydarzeń możliwe jest dzięki solidnemu warsztatowi naukowemu. Praca dr Załączny, oparta na bogatej bazie źródłowej (przemowy, wspomnienia, utwory literackie, a przede wszystkim artykuły i doniesienia prasowe) ukazuje dwa pogrzeby pisarza w szerokim kontekście spraw polskich i europejskich.

Atutem książki jest barwny i potoczny język. Autorka w mistrzowski sposób potrafi kilkoma prostymi zdaniami scharakteryzować złożoną sytuację, jak np. brak w 1924 roku szerszej wiedzy w społeczeństwie na temat Sienkiewicza i jego wkładu w polską kulturę, a w związku z tym konieczność przeprowadzenia akcji edukacyjnych np. wśród młodzieży i w wojsku. Istotnym elementem podnoszącym wartość publikacji jest ikonografia – liczne pocztówki i telegramy ozdobne z wizerunkiem Sienkiewicza, plakaty i medaliki nie tylko uatrakcyjniają książkę, ale też przekazują merytoryczną wiedzę na temat utrwalanego w społeczeństwie wizerunku pisarza.

Książka *Sienkiewicz. Dwa pogrzeby* jest przyjazna czytelnikowi, co należy docenić. Chce się po nią sięgnąć i czytać, bo bez trudu mieści się w ręku. Nie wymaga atletycznych muskułów, ale za to w bardzo przyjemny sposób ćwiczy umysł.

Reasumując: solidny warsztat naukowy, szerokie spektrum ukazanego problemu, bogata bibliografia, doskonała polszczyzna, piękna szata graficzna i przyjazna czytelnikowi forma sprawiły, że mamy nietuzinkową, kompetentną i ciekawą publikację, która zainteresować może szerokie grono

czytelników. Otrzymaliśmy książkę łączącą w sobie walory naukowe i popularyzatorskie – czyli po prostu dobrą.

Katarzyna Buczek

Jolanta Załączny, Sienkiewicz. Dwa pogrzeby, red. Tadeusz Skoczek, Wydawnictwo M-D-M, Warszawa 2016, ss. 84.